כיתה ח' | תרבות יהודית-ישראלית | שיעור 3 מתוך 3 | 45 דק' | ממלכתי: לפי תוכנית תרבות יהודית-ישראלית לכיתה ח'

חברת מופת: החזון במגילת העצמאות

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יקראו את פסקת "מדינת ישראל תהא פתוחה..." במגילת העצמאות
- התלמידים יזהו בפסקה ערכים של "חברת מופת" ויקשרו אותם למקורות שלמדו
- התלמידים יכתבו "פסקת חזון" משלהם לכיתה או לבית הספר

📜 המקור (מגילת העצמאות, 14 במאי 1948, מתוך אתר משרד החינוך)

מתוך מגילת העצמאות

> מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

הנוסח הועתק מהקובץ של משרד החינוך ("הפרק מגילת העצמאות", מתוך "להיות אזרחים בישראל"), בכתיב המופיע שם.

📖 הסבר למורה

לפי תוכנית הלימודים לכיתה ח', במוקד "חברת מופת" דנים בשאלות כמו: סביב אילו ערכים נבנית קהילה? מה תפקיד המנהיג? מה האחריות של כל יחיד? ויש "דגש מיוחד" על המחשבה הציונית "מהרצל ועד בן גוריון, ז'בוטינסקי ומגילת העצמאות".

הפסקה שלנו מתוך מגילת העצמאות מתארת איך תיראה המדינה החדשה: פתוחה לעלייה ולקיבוץ גלויות, מפתחת את הארץ לטובת כל תושביה, מושתתת על החירות, הצדק והשלום "לאור חזונם של נביאי ישראל", עם שוויון זכויות לכל האזרחים בלי הבדל דת, גזע ומין, וחופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות.

החיבור ליחידה: "חזונם של נביאי ישראל" מחבר את החזון המודרני למקורות. אפשר לקשר את "הצדק" לדין ולפנים משורת הדין, ואת "לטובת כל תושביה" לפאה, שמשאירים לעני ולגר. זו קריאה שלנו, ואפשר לדון בה.

זרמים: ממלכתי: היחידה בנויה לפי תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית לכיתה ח' (ערך מוביל: "תיקון עולם"; משנה ויסודות המשפט העברי: מסכת פאה, דין ו"לפנים משורת הדין"; חברת מופת ומגילת העצמאות). בחמ"ד אפשר להשתמש בשיעורים 1–2 בשיעורי משנה וגמרא.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דק')

חומרים: לוח, דף המקור, דף עבודה, דפים גדולים לכתיבת חזון

1. **פתיחה (5 דק'):** שאלה: "אילו הייתם כותבים חוקה לכיתה, מה היה המשפט הראשון?" כמה תלמידים משתפים.
2. **קריאה (10 דק'):** קוראים את הפסקה. כל תלמיד מסמן בצבע אחד ערכים, ובצבע אחר הבטחות למעשה.
3. **חיבור למקורות (10 דק'):** בזוגות: מוצאים בפסקה מילה שמתחברת לכל אחד מהשיעורים הקודמים (פאה, לפנים משורת הדין).
4. **כתיבת חזון (12 דק'):** בקבוצות: כותבים "פסקת חזון" לבית הספר בסגנון המגילה (משימה 6).
5. **סיכום היחידה (8 דק'):** כל תלמיד כותב תשובה לשאלה הגדולה (משימה 7).

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה קרה? מה כתוב במקור?)

- אילו שלושה יסודות מופיעים במשפט "תהא מושתתת על יסודות..."?
- למי מובטח שוויון זכויות, ובלי הבדל של מה?
- אילו חמישה חופשים מובטחים?

פרשנות וניתוח (למה? מה הקשר?)

- למה לדעתכם כתבו "לאור חזונם של נביאי ישראל"?
- מה ההבדל בין ערך ("צדק") לבין הבטחה מעשית ("תשמור על המקומות הקדושים")?

הערכה (מה אני חושב/ת?)

- איזה מהערכים בפסקה הכי קשה להגשים היום? נמקו.

🎟️ כרטיס יציאה (3 דקות)

כל תלמיד כותב: "ערך אחד מהמגילה שאני יכול/ה לקדם בכיתה שלי: ____, ואיך: ____."

💡 הערות למורה

הכתיב בקטע הוא כפי שמופיע בקובץ של משרד החינוך (למשל "לעלייה", "שוויון"). במסמך המקורי יש כתיב מעט שונה.

בדיון על "מה קשה להגשים" כדאי לשמור על שיח מכבד ולא מפלגתי.

שיעור זה מתאים גם לממלכתי-דתי, למשל בחיבור לנושאי ציונות ויום העצמאות.

📝 בדף העבודה

חזון של חברת מופת: 7 משימות, ומחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- מגילת העצמאות (משרד החינוך, PDF)
- תרבות יהודית-ישראלית, תוכנית הלימודים לכיתה ח'

מחוון: חזון של חברת מופת

1. ב. החירות, הצדק והשלום.
2. למשל: פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ; תבטיח חופש דת ומצפון; תשמור על המקומות הקדושים; תהיה נאמנה לעקרונות מגילת האומות המאוחדות (כל שתיים).
3. לכל האזרחים יהיו אותן זכויות בחברה ובפוליטיקה, בלי קשר לדת, למוצא או למין שלהם.
4. למשל: "לטובת כל תושביה": כמו שהפאה מיועדת לעני ולגר, המדינה מתחייבת לדאוג לכולם, גם לחלשים. לקבל כל קשר מנומק.
5. למשל: "הצדק" או "השלום": חברה צודקת היא לא רק חוקים, אלא גם התחשבות. לקבל כל קשר מנומק.
6. לקבל כל פסקה בסגנון המגילה עם ערכים והבטחות מעשיות.
7. תשובה מלאה מזכירה שלושה שיעורים (פאה, לפנים משורת הדין, המגילה) ומגיעה למסקנה מנומקת, למשל שצריך את שניהם.